

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**«НАУКОВЕ СЬОГОДЕННЯ:
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2019 року

Мелітополь - 2019

УДК 502+338+379.85+55+91+93+94

Н 34

Н 34   **Наукове сьогодення: теоретико-прикладні дослідження та перспективи.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 17 травня 2019 року / За ред. Л.М. Донченко, І.А. Арсененко, В.Д. Гапотія, С.І. Пачева, Л.А. Прохорової, О.М. Ситника. Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 250 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2019

З М І С Т

РОЗДІЛ І. ГЕОГРАФІЯ.....	7
<i>Донченко Л.М., Зав'ялова Т.В.</i> Формування педагогічних умінь студентів природничо-географічних факультетів з екологічного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах	8
<i>Іванова В.М., Сугоняк Я.В.</i> Сучасний стан економічного потенціалу та основні проблемні питання соціально-економічного розвитку Мелітопольського району	15
<i>Іванова В. М., Шелудько О. М.</i> Навчальна практика з геології як умова формування екологічної компетентності майбутніх вчителів географії	20
<i>Кондратенко А. І., Сапун Т. О.</i> Формування дослідницької компетенції слухачів Малої академії наук в секції географії	23
<i>Костиця Ю.В.</i> Сучасні геологічні екзогенні процеси на території Херсонської області	27
<i>Левада О.М., Наход М.В.</i> Сучасний геоекологічний стан географічного середовища в м. Миколаїв	31
<i>Левада О.М., Неволько Д.М.</i> Техногенез і геодинаміка як фактори впливу на геологічне середовище м. Дніпро	35
<i>Левада О.М., Заєць О.С.</i> Сучасний стан поверхневих вод Нижньосірогозького району Херсонської області	40
<i>Левада О.М., Григоренко М.В.</i> Рівень освіти як складова індексу розвитку людського потенціалу країни	45
<i>Левада О.М., Оболенська Д.Г.</i> Соціальна інфраструктура сільської місцевості як складова формування регіонального ринку праці	49
<i>Непша О.В., Балабатько Н. В.</i> Антропогенна трансформація сільськогосподарських земель Херсонської області	52
<i>Непша О.В., Лемішко Р. Ю.</i> Вплив харчової промисловості на стан атмосферного повітря у Запорізькій області	55
<i>Непша О.В., Шамрицька Т. М.</i> Національний природний парк «Меотида»: історія створення, структура, сучасний стан	59

<i>Немчин С. Є., Сажнев М. Л.</i> Загальна характеристика В'язівського природно-сільськогосподарського району Запорізької області	64
<i>Прохорова Л.А.</i> Екологічна освіта в шкільному курсі географії	69
<i>Сердюк А. М., Антоненко В. А., Василюк Л. А., Чорнобай В. В.</i> Формування екологічної культури учнів в шкільному курсі географії	74
<i>Тамбовцев Г. В., Пушкарьов О. М.</i> Основні демографічні показники в Херсонській області	77
<i>Тамбовцев Г.В., Нетіша О.В., Сакун М.М.</i> Водозахисні заходи від несприятливого впливу сільського господарства на водні об'єкти (на прикладі басейну річки Молочна)	81
<i>Хмура О. О., Сажнев М. Л.</i> Сучасний стан водокористування та водовідведення у Запорізькій області	86
РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ, АРХЕОЛОГІЯ І ФІЛОСОФІЯ	91
<i>Александров Д. В.</i> Проблема концептуалізації етнічності: філософський аналіз	92
<i>Волобуєв М. І.</i> Українська лікєро-горілчана справа у роки акцизної системи контролю виробництва та обігу алкогольної продукції у Російській імперії 1863–1894 рр.	97
<i>Дідяєва О. В.</i> Морські походи запорозьких козаків	101
<i>Ігнатченко В. Ю.</i> Одеські німці: історіографія дослідження	106
<i>Крупенко В. В.</i> Динаміка чисельності населення міста Генічеська у ХІХ–ХХ ст.	111
<i>Пачев С. І., Самонін Б. В.</i> Розвиток важкої промисловості Запорізької області у період семирічки (1959-1965)	114
<i>Пачев С. І., Оліфер В. С.</i> Оборона Мелітопольщини у вересні – на початку жовтня 1941 року	118
<i>Полякова Л.І., Суглобова В.В.</i> Джерельна та історіографічна база дослідження проблеми становлення органів державної влади в незалежній Україні ...	122
<i>Поправко О. В., Троїцька О. М., Троїцька Т. С.</i> Event-технології в культурно-освітньому просторі вищої школи: потенційність й перспективи реалізації ...	128

АНТРОПОГЕННА ТРАНСФОРМАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Нетуша О.В., Балабатько Н.В.

На сучасному етапі розвитку людство все більш швидкими темпами змінює природу, порушуючи при цьому структуру природних компонентів в результаті розвитку різноманітних видів природокористування. Більшість сучасних ландшафтів зазнали змін під впливом життєдіяльності людини і набули нових властивостей, зумовлених її виробничою і невиробничою діяльністю. Зростання антропогенного впливу на навколишнє середовище призводить до деградації природних територій, формування на їх основі модифікацій змінених, перетворених і штучно створених природно-господарських комплексів. Одним з найбільш поширених видів трансформації екосистем (за масштабами та інтенсивністю впливу) є використання їх в сільському господарстві. Цей вид діяльності необхідний для забезпечення людства продуктами харчування, а промисловість сировиною [7,с.15-18].

Високий загальний фон ландшафтного перетворення території Херсонської області визначається перш за все її значним землеробським освоєнням, яке складає понад 65%, а розораність сільськогосподарських угідь в деяких районах перевищує 90%. При такому надзвичайно високому сільськогосподарському освоєнні і незначній лісистості (5,3%) необхідною складовою оптимізації природного середовища є функціональна організація ландшафту [2,с.83].

Сільськогосподарське товарне виробництво Херсонської області є основним стратегічним ресурсом забезпечення її економічної стабільності. Достатньо розвинутий аграрно-індустріальний комплекс регіону, який значною мірою сформований завдяки унікальному географічному положенню, базується на використанні такого незамінного природного ресурсу як ґрунт. Разом з тим, тривале екстенсивне використання земель в землеробстві призводить до зниження їх продуктивності, посилює залежність сільського господарства від погодних умов. За

результатами багаторічного моніторингу ґрунтів на протязі останніх 10-15 років відзначається прогресуюче падіння показників їх родючості, яке виражається в динамічному зменшенні вмісту гумусу, основних макро- та мікроелементів, зниженні оцінкових критеріїв (агрохімічної та еколого-агрохімічної оцінок, ресурсу родючості) тощо [6,с.316].

Вирішення питань охорони, збереження та підвищення родючості ґрунтів неможливе без об'єктивної оцінки їх стану, наявності їх кількісних та якісних характеристик. Всі ці параметри забезпечує проведення постійно діючого еколого-агрохімічного моніторингу ґрунтів.

За результатами моніторингових досліджень якісного складу ґрунтів, ведеться еколого-агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення. Паспортизація забезпечує здійснення державного контролю за динамікою змін основних якісних показників земель, що використовуються у сільськогосподарському товарному виробництві. Паспорт поля (земельної ділянки) є базовою основою для розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо раціонального використання різноманітних агрохімікатів (мінеральних добрив, хімічних меліорантів, засобів захисту рослин) та надає можливість здійснювати диференційований підхід до вирішення проблемних питань для кожного окремого поля [5,6].

Сільськогосподарське виробництво в умовах посушливого Степу можливе лише за наявності надійного, економічно обґрунтованого зрошення. Навіть в умовах мінімального ресурсного забезпечення, зрошувані землі, займаючи фактично 15 % ріллі на даний час забезпечують отримання 37,2 % валової продукції рослинництва [5].

В останні часи спостерігається збільшення уваги серед землекористувачів до науково-обґрунтованої системи використання земель, тому першочергове завдання полягає в удосконаленні підходів до обґрунтування і ведення систем землеробства як на богарних, так і на зрошуваних землях. На даному етапі сільськогосподарського виробництва в Херсонській області необхідне формування структури посівних площ за умови виведення із складу ріллі схилених, засолених та інших малопродуктивних земель, на яких ведення землеробства є особливо збитковим і веде до подальшого

погіршення їх меліоративного стану та зниження родючості [1,с.11; 3,с.127; 4,с.38].

Список використаних джерел

1. Балабатько Н. Зрошення в Херсонській області: історія, сучасний стан, екологічні проблеми / Н. Балабатько, О. Непша // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» // Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – С.11-13.

2. Балабатько Н.В. Регіональні відмінності рівня антропогенної трансформації сільськогосподарських угідь в межах Херсонської області / Н.В. Балабатько, О.В. Непша // Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вып. 3(47), ч. 2. – С.83-88.

3. Василюк Л.А. Каховський магістральний канал як елемент меліоративного навантаження на природний ландшафт / Л.А. Василюк, О.В. Непша // Актуальные вызовы современной науки // Сб. научных трудов. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вып. 5(13), ч. 2. – 127-132.

4. Непша О.В. Геоекологічні проблеми зрошуваних земель на півдні України / О.В. Непша, Т.В. Зав'ялова, Л.А. Прохорова // Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вып. 1(45), ч. 2. – С.38-43.

5. Саркісов А.Ю. Трансформація територіальної організації АПК Херсонського регіону в сучасних умовах: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02. / А.Ю. Саркісов. – Одеса, 2011. – 20 с.

6. Стратічук Н.В. Оцінка сталого використання земель сільськогосподарського призначення на території Херсонської області / Н.В. Стратічук // Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. – Вип. 100. – Т. 2. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С 316-325.

7. Прохорова Л.А. Екологічний стан геологічного середовища Херсонської області / Л.А. Прохорова, Т.О. Сапун, М.М. Стецишин // Історико-географічний дискурс проблем геосфери: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 16.05.2016 р. – Мелітополь: МДПУ ім.Б. Хмельницького, 2016. – С.15-18.